

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІРИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 26 січня 2024 року)

Суми
Сумський державний університет
2024

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Крупчан О. Д., доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, директор Інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Попович Т. Г., кандидат юридичних наук, старший дослідник, учений секретар НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Руденко Л. Д., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки СумДУ;

Плотнікова М. В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ;

Швагер О. А., кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ

*Рекомендовано до видання
рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 5 від 23.01.2024 року)*

Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри : матеріали науково-практичного круглого столу (м. Суми, 26 січня 2024 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 105 с.

До збірника ввійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, які брали участь у науково-практичному круглому столі «Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри», присвяченому актуальним питанням правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні та Європейському Союзі.

ЗМІСТ

	С.
ВСТУПНЕ СЛОВО.....	6
<i>Bazylieva V.</i> FOREIGN EXPERIENCE IN PROTECTING THE CONSUMERS' RIGHTS OF FINANCIAL SERVICES.....	8
<i>Bila A. V.</i> SOME IMPLEMENTATION ASPECTS OF INTERNATIONAL STANDARDS REGULATING THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	13
<i>Shcherban Elena</i> SOME IMPLEMENTATION ASPECTS OF INTERNATIONAL STANDARDS REGULATING THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	13
<i>Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А.</i> РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	16
<i>Даценко О. І.</i> РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ У ЗАХИСТІ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	20
<i>Дерев'янко Б. В.</i> ПРО ПОСИЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ДОТРИМАННЯ ПІДСТАВ НАДАННЯ ОКРЕМИХ ФІНАНСОВИХ ВИПЛАТ.....	23
<i>Дмитренко Е. С.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ФІНАНСОВУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НАДАВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС.....	27
<i>Ільченко М. Г.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС.....	31

<i>Клименко К. В., Ухналь Н. М.</i> ІНСТИТУТ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ.....	36
<i>Корнева Т. В., Сірочук І. В.</i> ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	40
<i>Кузмін А. Р.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПІВПРАЦІ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ БАНКОМ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ.....	45
<i>Маланчук Т. В.</i> НОВІ ПРАВИЛА ЄС ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ СПОЖИВЧИХ КРЕДИТІВ.....	48
<i>Плотнікова М. В.</i> ВИМОГИ ДО РЕКЛАМИ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ЯК СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЄС.....	51
<i>Пожидаєва М. А.</i> ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ АКТИВ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ У ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	55
<i>Руденко Л. Д.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАКОННІСТЬ КОМІСІЇ ЗА ОБСЛУГОВУВАННЯ КРЕДИТУ ЯК УМОВИ ДОГОВОРУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	61
<i>Рудой В. М.</i> ПОСИЛЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА НЕБАНКІВСЬКИМИ ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ В УКРАЇНІ.....	64
<i>Рудой В., Лисенко І.</i> НОВАЦІЇ КОНТРОЛЮ ЗА ЗАХИСТОМ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	68

<i>Світличний Д. С.</i> ПРО РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ.....	71
<i>Устинова І. П.</i> СВДС ЯК ВИД ФІНАНСОВОГО МОНИТОРИНГУ.....	76
<i>Ушинкіна О. А.</i> ДЕРЖАВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ: АДАПТАЦІЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.....	80
<i>Цветков А. М.</i> ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	84
<i>Цукан С. В.</i> ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РЕГЛАМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ КРИПТОАКТИВІВ (MICA).....	89
<i>Швагер О. А.</i> ПОРЯДОК ІНФОРМУВАННЯ УЧАСНИКІВ ПЕНСІЙНИХ СХЕМ УСТАНОВАМИ ПРОФЕСІЙНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС.....	92
<i>Курса С.</i> ПРАКТИКА СУДУ ЄС У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ.....	96
<i>Кучер О.</i> ФОРМУВАННЯ ВИМОГ ДО ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИКІВ ТА ЇЇХ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ: ДОСВІД ЄС.....	101

ФОРМУВАННЯ ВИМОГ ДО ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИКІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ: ДОСВІД ЄС

Кучер О.

*здобувач другого рівня вищої освіти
ННІП Сумського державного університету*

Науковий керівник: Швагер О. А.

*асистент кафедри міжнародного, європейського права та
порівняльного правознавства
ННІП Сумського державного університету*

Визначення конкретних вимог до функціонування страхових компаній є ключовим аспектом забезпечення ефективного захисту прав споживачів. На основі досвіду Європейського Союзу можна визначити оптимальний набір стандартів та вимог, спрямованих на забезпечення надійності та прозорості в діяльності страхових установ.

Варто почати з того, що страхове право ЄС виникло внаслідок проголошення Римським договором про заснування Європейського економічного співтовариства 1957 р. єдиного ринку товарів та послуг, зокрема, страхових. Під єдиним ринком товарів та послуг відповідно до Римського договору слід розуміти «простір без внутрішніх кордонів та бар'єрів, у якому забезпечується відповідно до положень цієї угоди вільний рух товарів, осіб, послуг та капіталу» [1].

Будучи комплексною галуззю права, страхове право ЄС є сукупністю юридичних норм, «прийнятих та застосовуваних у зв'язку з утворенням та функціонуванням загального страхового ринку в рамках Європейських Співтовариств та Європейського Союзу на основі та відповідно до установчих договорів та загальних принципів права».

Страхова індустрія є найбільшим інституційним інвестором в Європі, що робить страховиків важливими постачальниками інвестицій, необхідних для економічного зростання. Страхування та перестраховування - це глобальні бізнеси, і європейські (пере) страхові компанії є міжнародним успішним відгуком. Сьогодні близько третини всіх діючих на міжнародному рівні страхових груп мають

штаб-квартири в ЄС, і Європа є світовим лідером у сфері перестраховання, на яку припадає близько половини світового перестрахового бізнесу. Європейський страховий сектор також є значним роботодавцем, як з точки зору прямої, так і непрямой зайнятості [2].

У сфері фінансової стійкості страховиків, ЄС регулярно встановлює обов'язкові капіталовкладення та резервування для забезпечення надійності системи. Це дозволяє уникнути ризиків фінансових криз та забезпечує стійкість виплат застрахованим особам. Такий підхід допомагає створити довіру серед споживачів, забезпечуючи їхню фінансову безпеку.

Значна увага приділяється також етичним питанням у сфері страхування. ЄС встановлює чіткі стандарти поведінки для страховиків, сприяючи створенню прозорих та справедливих відносин з клієнтами. Це не лише сприяє відновленню довіри споживачів, але й формує стійке партнерство між страховиками та їхніми клієнтами.

Вимоги до створення та ліцензування нових страхових та перестрахових компаній визначаються національним законодавством відповідної країни-члена ЄС.

Після Solvency II кожна компанія, для якої необхідно отримати дозвіл, повинна прийняти одну з правових форм страхування життя та інших страхових компаній, а також перестраховиків, як зазначено в Додатку III Директиви Solvency II, залежно від країни-члена, в якій запитується дозвіл. Найбільш поширеною структурою є акціонерні товариства.

Започаткування (пере)страхування підлягає попередньому дозволу компетентного наглядового органу в країні походження. Дозвіл необхідно отримати від наглядового органу країни-члена походження:

- будь-яке підприємство, яке відкриває свій головний офіс на території цієї держави-члена; або
- будь-який уповноважений страховик, який бажає розширити свою діяльність на весь клас страхування або класи страхування, крім тих, які вже є авторизованими.

Дозвіл дійсний для всього Європейського Союзу та дозволяє (пере)страховикам вести там бізнес. Він також охоплює право на заснування та свободу надання послуг.

Держава-член походження повинна, серед іншого, вимагати від кожного підприємства, для якого запитується дозвіл:

- щодо страхових компаній, обмежити їхні об'єкти страховою діяльністю та операціями, що безпосередньо впливають із неї, за виключенням будь-якої іншої комерційної діяльності;

- щодо компаній з перестраховання, обмежити їх об'єкти бізнесом з перестраховання та пов'язаними операціями; ця вимога може включати функцію холдингової компанії та діяльність щодо діяльності фінансового сектору у значенні статті 2(8) Директиви 2002/87/ЄС;

- подати схему роботи;

- утримувати прийнятні базові власні кошти для покриття абсолютного мінімуму вимог до мінімального капіталу;

- надати докази того, що він буде в змозі мати прийнятні власні кошти для покриття вимог до капіталу платоспроможності в майбутньому;

- надати докази того, що він буде в змозі мати прийнятні базові власні кошти для покриття мінімальних вимог до капіталу в майбутньому;

- надати докази того, що він буде в змозі відповідати системі управління; і

- стосовно страхування, крім страхування життя, повідомити імена та адреси всіх представників з розгляду претензій, призначених у кожній державі-члені, окрім держави-члена, в якій запитується дозвіл, якщо ризики, які покриваються, класифікуються в класі 10 частини А Додатку I до Директиви Solvency II, крім відповідальності перевізника [4].

(Пере)страховики з головними офісами, розташованими за межами Європейського Союзу, повинні отримати дозвіл від наглядового органу країни-члена, де вони відкривають філію (це одна з вимог, якій такі компанії повинні відповідати, щоб мати право на отримання ліцензії). Цей дозвіл дійсний лише у відповідній державі-члені.

Важливим аспектом досвіду ЄС є активна роль у забезпеченні захисту прав споживачів. Регуляторні органи використовують різноманітні інструменти, такі як нагляд, регулювання та навіть створення спеціальних органів для вирішення спорів. Це надає споживачам ефективний механізм врегулювання суперечок та змушує страховиків дотримуватися встановлених стандартів обслуговування.

Загалом, досвід ЄС у формуванні вимог до діяльності страховиків демонструє, що ефективне регулювання та нагляд є ключо-

вими складовими стабільної та довірчої страхової системи. Враховуючи ці принципи, інші країни можуть здійснити аналогічні реформи для забезпечення надійного захисту прав споживачів у сфері страхування.

Незважаючи на те, що директиви «третього покоління» певною мірою завершили формування основ єдиного страхового ринку, страхове право ЄС продовжує розвиватися, удосконалюватися та змінюватись відповідно до сучасних вимог ринку ЄС. Можна говорити про те, що зараз воно знаходиться на стадії процесу деталізації та розширення сфери свого застосування.

Разом з тим, намітився чіткий тренд на посилення державного регулювання у всіх сферах страхового права ЄС, насамперед - у сфері перестраховування, контролю за діяльністю страхових посередників, у сфері фінансового нагляду. Подальший розвиток страхового права ЄС здійснюватиметься у напрямі зняття бар'єрів у реалізації принципів свободи установи та свободи надання послуг, усунення відмінностей у національних законодавствах держав-членів ЄС у сфері страхування за допомогою запровадження єдиної правозастосовної практики.

Література:

1. Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства). Офіційний вебпортал парламенту України.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text (дата звернення: 04.01.2024).

2. Statistics. Insurance Europe.

URL: <https://www.insuranceeurope.eu/statistics> (дата звернення: 04.01.2024).

3. Вітюк О. Ю., Александрова М. М. Європейські стандарти діяльності страхових компаній. *Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу*: тези виступів II Міжнар. наук.-практ. конф. з пит. вищ. осв. і науки. Житомир: Житомирська політехніка, 2021. С. 258–259.

4. Thomas Böhm. Q&A: insurance & reinsurance regulation in European Union. Lexology.

URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=70416753-828b-428d-b5e0-373c7a1dec57> (date of access: 04.01.2024).